

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Š. K.**, bývajúceho v O., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. S. s. r. o. , so sídlom v Č., v mene a na účet ktorej koná advokát JUDr. M. S. , proti odporcom **1/ A. M.**, bývajúcej v O., **2/ D. S.**, bývajúcej v D., **3/ P. Š.**, bývajúcemu v D., **4/ Š. M.**, bývajúcej vo V., **5/ J. V.**, bývajúcej vo V., **6/ K. L.**, bývajúcej vo V. , **7/ J. P.**, bývajúcej v Z. , **8/ K. K.**, bývajúcej v O., **9/ P. K.**, bývajúcemu v B., **10/ A. .** bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. C. S., advokátom v Č., **11/ P. K.**, bývajúcemu v O., zastúpenému JUDr. C. S., advokátom v Č., **12/ P. K.**, bývajúcemu O. , zastúpenému JUDr. C. S., advokátom v Č., **13/ M. K.**, bývajúcej v S., **14/ J. K.**, bývajúcemu v O., **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva** , vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6 C 24/2005, o dovolaní odporcov 10/, 11/, 12/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 186/2010, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 186/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Čadca rozsudkom z 27. januára 2010 č. k. 6 C 24/2005 -263 určil, že nehnuteľnosti katastrálneho územia O. zapísané na LV č. X.. ako parcela EKN X. – orná pôda vo výmere X. m2 v podiele $\frac{1}{2}$, na LV č. X. ako EKN X. – orná pôda vo výmere X. m2 v celosti , na LV č. X. ako EKN X. – orná pôda vo výmere X. m2 v celosti, na LV č. X. EKN X. - t. t. p. vo výmere X. m2 v podiele $\frac{1}{2}$, na LV č. X. EKN X. - orná pôda vo výmere

X. m² v podiele ½, na LV č. X. ako EKN X. – orná pôda vo výmere X. m² v podiele 3/8 patria do dedičstva po nebohej M. K. zomrelej X.. Odporcovi P. K. uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi trovy konania 672, 33 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vyslovil, že ostatných odporcov nahradíť navrhovateľovi trovy konania nezaviazal. Uviedol, že navrhovateľ sa určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej M. K. (jeho matke) domáhal z dôvodu, že tieto si neoprávnene previedla na seba (pôvodná) odporkyňa 1/ A.K. (v priebehu konania zomrela) dedičským rozhodnutím z 28. marca 1972 č. D 503/71 po nebohom J. K. (právnom predchodcovi odporcu P.K.), u ktorého nebol preukázaný žiadny právny titul ich nadobudnutia , vrátane vydržania. Keďže predmetné nehnuteľnosti nenadobudol do vlastníctva nebohý J. K. , ale ich vlastníčkou bola nebohá M. K. , nemohli patriť do dedičstva po ňom a nemohla ich nadobudnúť titulom dedičstva do vlastníctva nebohá A.K. (právna predchodkyňa pôvodnej odporkyne 1/). Táto je však na listoch vlastníctva vedená ako ich vlastníčka , preto bol návrh na určenie, že patria do dedičstva po nebohej M. K. dôvodný. Námietku vznesenú odporcami A.D., P.K. a P.K. týkajúcu sa podmienky konania už rozhodnutej veci (res iudicatae) vyhodnotil za nedôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. (nesprávne uvedené OZ).

Krajský súd v Žiline na odvolanie odporcov 10/, 11/, 12/ (v rozhodnutí súdov nižších stupňov označených ako 9/, 10, 11/) rozsudkom z 30. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 186/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a týmto odporcom uložil povinnosť nahradíť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania v sume 74, 61 € na účet ich právneho zástupcu do 3 dní. V plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Konštatoval, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a preukázaný skutkový stav dôsledne vyhodnotil v odôvodnení napadnutého rozsudku , na ktoré odvolací súd poukázal a s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil, preto ďalšie odôvodnenie nevyhotovoval (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 odd. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie odporcovia 10, 11/, 12/ (A. D., P. K., P. K.) . Navrhli ho (spolu s rozsudkom okresného súdu) zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietali porušenie ich práva na spravodlivý súdny proces a tým naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ O. s. p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/,

b/ O. s. p. Rozsudky súdov nižších stupňov považovali za nesprávne, bez riadneho odôvodnenia, nezrozumiteľné aj nepreskúmateľné. Uviedli, že v rozsiahlom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietali, že pri sporných nehnuteľnostiach ide o prekážku res iudicata, pretože podľa posudku znalca Ing. M. K. tieto nehnuteľnosti už boli predmetom dedičstva v rozhodnutí bývalého Štátneho notárstva Čadca pod č. D 183/65 po matke resp. starej matke účastníkov konania t. j. po M. k. . Tiež namietali správnosť výšky podielov, jej nedostatočnú identifikáciu, nedostatočne zistený skutkový stav a následné hodnotenie dôkazov, ktorými sa odvolací súd vôbec nezaoberal. Za nepreskúmateľné a rozporné považovali aj rozhodnutie o trovách prvostupňového a odvolacieho konania.

Navrhovateľ navrhol dovolanie zamietnuť ako neprípustné a priznať mu trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorí sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie odvolacieho súdu po doručení všetkým účastníkom konania a ich právnym nástupcom nadobudlo v zmysle doložky právoplatnosti a vykonateľnosti právoplatnosť dňom 23. decembra 2011.

V prejednávanej veci je dovolaním odporcov napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O. s. p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, ods. 4.

Dovoláním odporcov nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nevyslovil ani záväzný právny názor, od ktorého by sa odvolací súd mohol odchýliť a nejde ani o prípad týkajúci sa neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 O. s. p. prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Odporcovia vady konania podľa § 237 písm. a/ , c/ až e/ a g/ O. s. p. nenamietali a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Odporcovia však dôvodne namietali vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. a v dovolacom konaní tiež vyšla najavo vada konania podľa § 237 písm. b/ O. s. p.

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania súd prihliada na to, či sú splnené podmienky konania, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Uvedené zákonné ustanovenie ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky (procesné podmienky konania), aby súdne konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie. Medzi základné procesné podmienky (okrem iných), ktoré má súd povinnosť si všimnúť aj bez návrhu po celý čas konania, je splnenie podmienok civilno – procesnej subjektivity účastníka, t. j. spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania . Spôsobilosť byť účastníkom konania

znamená mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon účastníkovi konania priznáva, resp. ukladá (§ 19 O. s. p.). Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká u fyzických osôb narodením (prípadne počatím , ak sa narodí živá) a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu vyplýva, že odporkyňa M. S. (uvedená v záhlaví rozsudkov súdov nižších stupňov ako odporkyňa 3/) nar. X., naposledy bytom D. , zomrela X. t. j. pred rozhodnutím odvolacieho súdu 30. novembra 2010 (a po rozhodnutí súdu prvého stupňa 27. januára 2010). Teda v čase rozhodovania krajského súdu táto odporkyňa nemala spôsobilosť byť účastníkom konania . Ak odvolací súd napriek tejto skutočnosti rozhodol, zaťažil svoje konanie vadou v zmysle § 237 písm. b/ O. s. p. (ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania nemal spôsobilosť byť účastníkom konania) . Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že aj odporkyňa J. B. (uvedená v záhlaví rozsudkov nižších stupňov ako odporkyňa 5/) nar. X. zomrela X. t. j. po rozhodnutí okresného a krajského súdu.

Dovolatelia namietali , že konanie je postihnuté vadou konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. z dôvodu nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu . Tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s dôvodmi odvolania , ale len všeobecne konštatoval správnosť skutkových a právnych záverov prvostupňového súdu , porušil ich právo na spravodlivý súdny proces , čím im v konečnom dôsledku odňal možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva , ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná , ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady spôsobujúce zmatečnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydávaní rozhodnutia , ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti) . Vydanie zmatečného rozhodnutia nemá svoje právne

opodstatnenie najmä z hľadiska Ústavou Slovenskej republiky zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04 .

Samotné súdne rozhodnutie , ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany , musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva . Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamným, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997 , Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t. j. s uplatnením a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07).

Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu v odôvodnení rozhodnutia zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov s

výhradou, že (ne) majú význam pre rozhodnutie (pozri Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993 , II. ÚS410/06).

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie , čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáha a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný) , prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Po preskúmaní veci došiel dovolací súd k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá citovanému ustanoveniu a právu účastníkov konania na spravodlivé súdne konanie.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a vôbec nereagoval ani na podstatné odvolacie námietky , od ktorej povinnosti ho nemôže zbaviť ani znenie § 219 ods. 2 O. s. p. Toto ustanovenie totiž nemožno aplikovať len formálne , ale v spojení s judikatúrou ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva a samozrejme v spojení s § 157 ods. 2 O. s. p.

Napriek skutočnosti, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa , ktorý vyhovel uplatnenému nároku , je rozsiahle, v prevažnej časti je len opisom priebehu konania a vykonaných dôkazov s citáciou právnych predpisov bez toho, aby sa jasným, zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami , ktoré boli pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné. Naopak jeho skutkové a právne závery sú nezrozumiteľné a zmätočné.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Požiadavka preskúmateľnosti skutkových záverov a právneho posúdenia veci nie je naplnená, keď odôvodnenie rozsudku obsahuje iba výpočet a opis vykonaných dôkazov a citáciu právnych predpisov bez ich výkladu ku konkrétnym okolnostiam danej veci. V záujme preskúmateľnosti odôvodnenia právneho posúdenia veci je rovnako potrebné, aby súd v odôvodnení rozsudku presvedčivými argumentmi vyvrátil právne nesprávne námietky účastníkov. Pri absencii takéhoto odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu

bolo povinnosťou odvolacieho súdu (a to bez ohľadu na znenie ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p.) napraviť pochybenie súdu prvého stupňa a primeraným spôsobom reagovať na podstatné odvolacie námietky. Krajský súd sa však v plnom rozsahu stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa a jeho odôvodnením bez toho, aby sa vysporiadal s námietkami týkajúcimi sa skutkových záverov a z nich vyplývajúceho právneho posúdenia veci.

Odvolací súd tým, že riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p. , z ktorého dôvodu je nepreskúmateľné, porušil právo dovolateľov na spravodlivé súdne konanie , čím im odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). V tejto súvislosti dovolací súd dáva do pozornosti aj nález ústavného súdu III. ÚS 198/2011 z 29. júla 2011 , podľa ktorého nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Vychádzajúc z uvedeného ,keď konanie odvolacieho súdu je postihnuté procesnými vadami podľa § 237 písm. b/ a f/ O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.) , pričom sa nezaoberal ďalšími námietkami dovolateľov.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta

